

## Konsumentverkets remissyttrande avseende SOU 2019:12 Nya befogenheter på konsumentskyddsområdet

---

### Inledning

Konsumentverket tillstyrker i stort utredningens förslag till författningsändringar för att säkerställa att befogenheterna i EU:s nya förordning om konsumentskyddssamarbete kan utövas av behöriga myndigheter. Konsumentverket har tidigare välkomnat revideringen av förordningen som ett viktigt led i att stärka skyddet för konsumenterna. Nedan följer Konsumentverkets synpunkter avseende utredningens förslag.

### 5.3 Vilka lagar behöver ändras?

Konsumentverket har tillsynsansvar för delar av förordning (EU) 2018/302 om omotiverad geoblockering med kompletterande lag (2019:59) och förordning (2019:60) samt konsumentkreditlagen (2010:1846). Utredningen har bedömt att det inte krävs några ändringar i dessa lagar eftersom marknadsföringslagen (2008:486) och avtalsvillkorslagen (1994:1512) kan tillämpas vid överträdelser som rör geoblockering och konsumentkrediter. Konsumentverket kan konstatera att t.ex. befogenheten att utföra inspektioner i enlighet med 44 § marknadsföringslagen endast kan komma ifråga i ärenden där *”beslut om förbud eller åläggande enligt 23, 24 och 25 a § kan antas komma ifråga”*. Befogenheterna är således knutna till marknadsföringslagens sanktioner. Konsumentverket anser förvisso att marknadsföringslagens sanktioner i form av förbudsföreläggande och marknadsstörningsavgift hade varit mer ändamålsenliga vid överträdelser som rör geoblockering än den sanktionsavgift som fastställts i lagen med kompletterande bestämmelser.<sup>1</sup> Dock ser myndigheten problem med att tillämpa marknadsföringslagens sanktioner när det finns särskild reglering med tillhörande sanktion för dessa överträdelser. Konsumentverket förordar därför att separata bestämmelser om befogenheterna införs i lagen om kompletterande bestämmelser till EU:s geoblockeringsförordning.

Samma problematik finns avseende konsumentkreditlagen där det finns särskilda sanktioner i form av varning och sanktionsavgift för överträdelser

---

<sup>1</sup> Konsumentverkets remissyttrande avseende Ds 2018:24 Genomförande av EU:s geoblockeringsförordning, Dnr 2018/554

som rör kreditprövningar i 12 §. Konsumentkreditlagen ger redan idag myndigheten möjlighet att t.ex. utföra inspektioner på plats och att inhämta upplysningar från företag. En närmare analys om konsumentkreditlagens befogenheter motsvarar de nya minibefogenheterna som följer av förordningen om konsumentskyddssamarbete bör genomföras. Därtill anser Konsumentverket att konsumentkreditlagen behöver kompletteras i de delar som avser kreditprövning och de befogenheter som saknas i aktuell lag som t.ex. testköp och varning.

Därtill kan tilläggas att beslut om sanktionsavgift avseende både kreditprövningar och geoblockering kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det är således inte en fråga för Patent- och marknadsdomstolen, som prövar frågor kopplade till marknadsföringslagen och avtalsvillkorslagen.

### 6.1 Upplysningsskyldighet och tillhandahållande av handlingar

Enligt utredningen behöver begreppet *handling* inte förtydligas i lag, eftersom begreppet, ur ett svenskt perspektiv, även omfattar *data*. Konsumentverket anser dock att detta är viktig information som, för att förenkla en enhetlig tillämpning, företrädesvis bör finnas i lagtexten.

Konsumentverket välkomnar förslaget om att tillhandahållande av handlingar inte ska behöva föregås av en uppmaning och att beslut om vitesföreläggande ska gälla omedelbart.

### 6.2 Inspektionsrätten

Liksom när det gäller förslaget om tillhandahållande av handlingar välkomnar Konsumentverket att kravet om uppmaning tas bort och att beslut om vitesföreläggande ska gälla omedelbart även när det gäller inspektionsrätten. Konsumentverket bedömer dock att den föreslagna inspektionsrätten inte kommer att kunna användas effektivt, särskilt inte gentemot oseriösa näringsidkare, eftersom myndigheten inte får utföra oanmälda inspektioner. Därtill riskerar det att uppstå praktiska hinder då Konsumentverket, enligt utredningens förslag, inte kan få bistånd av Kronofogdemyndigheten eller Polismyndigheten för att få tillträde till näringsidkarens lokaler. Risken att handlingar förstörs eller att myndigheten inte ges tillträde till lokalen är överhängande vid misstänkta överträdelser som vidtagits av oseriösa näringsidkare. Konsumentverket bedömer att det är främst i dessa fall som inspektionsrätten skulle kunna komma till störst nytta. Det framgår även av skäl 11 i förordningen att behöriga myndigheter bör ha befogenhet att beträda lokaler, mark och transportmedel som berörs av inspektionen. För att inspektionsrätten ska kunna utövas i enlighet med förordningen bedömer Konsumentverket att det bör införas en möjlighet till oanmälda inspektioner och att myndigheten ska kunna få bistånd för att få tillträde till näringsidkarens lokaler.

Därtill har Konsumentverket uppmärksammat att inspektionsrätten enligt 44 § i marknadsföringslagen, enligt förslaget, endast kan tillämpas i ärenden som rör *varuprover* enligt 42.2 § och för uppföljning av ärenden enligt 43 §. Det saknas därmed en hänvisning till 42.1 § som skulle ge myndigheten rätt att utföra inspektioner för att ta del av *handlingar*.

#### **7.4 Rätt att genomföra testköp**

Konsumentverket välkomnar den nya befogenheten att kunna genomföra testköp under dold identitet som följer av förordningen. Myndigheten bedömer dock att det kommer vara mycket svårt att genomföra fullbordade testköp under dold identitet i de allra flesta fall. Det kommer att uppstå svårigheter i relation till personuppgifter, bl.a. vid köpsituationer online både med kort och faktura och vid utlämning av paket. Konsumentverket anser att det är nödvändigt med fingerade personuppgifter för att kunna utöva befogenheten i enlighet med förordningens syfte.

Konsumentverket är positivt till att utredningen konstaterar att begreppet testköp även omfattar åtgärder under dold identitet som inte utgör ett civilrättsligt fullbordat köp. Det är emellertid viktigt att gränsdragningen mellan omvärldsbevakning och ett icke-fullbordat testköp under dold identitet är tydlig. I den gränsdragningen måste syftet med artikel 9.3.d i förordningen respekteras, dvs. att myndigheten ska kunna utöva befogenheten för att upptäcka misstänkta överträdelser och säkra bevisning. Det förekommer att näringsidkare har olika landningssidor beroende på vem som besöker webbplatsen, t.ex. en konsument eller en myndighet, eller baserat på IP-adresser registrerade i olika länder. Det kan därför vara avgörande att i vissa fall nyttja befogenheten redan vid åtkomsten till webbplatsen.

Vidare anser Konsumentverket att det kan finnas skäl för att begränsa skyldigheten att underrätta näringsidkare om att icke-fullbordade testköp under dold identitet har genomförts. Konsumentverket befarar att skyldigheten blir administrativt betungande om den även ska omfatta icke-fullbordade testköp under dold identitet i ett tidigt skede av köpprocessen, särskilt om inga överträdelser har upptäckts. Det kan även ifrågasättas om näringsidkaren, i dessa situationer, är betjänta av den informationen.

Enligt utredningens förslag kan befogenheten endast nyttjas om det är nödvändigt för tillsynen i *"ett ärende"*, vilket inte utgör ett krav enligt förordningen. Konsumentverket menar att kravet på att det ska upprättas ett tillsynsärende för att kunna nyttja befogenheten kan utgöra en begränsning då tillsynsärenden sällan upprättas innan det finns en misstänkt överträdelse. Till följd av detta krav riskerar den administrativa bördan att öka för myndigheten, om tillsynsärenden ska öppnas och stängas även vid icke-fullbordade testköp under dold identitet som sker i ett tidigt skede av köpprocessen innan en misstänkt överträdelse har påträffats.

Av skäl 13 i förordningen framgår att befogenheten att genomföra testköp ska ge myndigheterna möjlighet att upptäcka överträdelser *"såsom vägran att respektera konsumentens ångerrätt vid distansavtal"*. Konsumentverket anser att behöriga myndigheter ska ha möjlighet att, i enlighet med förordningen, utöva tillsyn under dold identitet före, under och efter köpet. Det är viktigt att även kunna säkra att näringsidkare respekterar de konsumenträttigheter som följer efter ett köp som t.ex. ångerrätten.

#### **8. Varningsmeddelande**

Konsumentverket kan ge stöd till utredningens förslag om möjligheten att utfärda varningsmeddelanden även om det verkar finnas en rad praktiska

svårigheter som kan ha en inverkan på effektiviteten, t.ex. att det finns begränsade tekniska möjligheter för internetleverantörer att föra in varningsmeddelanden i datatrafiken.

Vidare anser Konsumentverket att det bör övervägas att precisera rekvisiten för allvarlig skada på konsumenternas kollektiva intressen i marknadsföringslagen då de är av stor betydelse för tillämpningen av 25 a § i samma lag.

Utredningen har föreslagit en ordning som innebär att en värdtjänstleverantör eller en internetleverantör ska ha möjlighet att ta bort ett varningsmeddelande på uppmaning av näringsidkaren, om överträdelsen har upphört. Det torde dock vara svårt för dessa leverantörer att bedöma om överträdelsen verkligen har upphört. Därtill kan en sådan ordning även ifrågasättas från ett näringsperspektiv då värdtjänstleverantörer och internetleverantörer åläggs uppgifter som inte kan anses falla inom ramen för deras ordinarie verksamhet. En bättre ordning kan vara att den myndighet som begärt att ett varningsmeddelande ska utfärdas har ett ansvar att fortlöpande kontrollera att det finns skäl för att ha meddelandet kvar.

---

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Cecilia Tisell. I handläggningen har också biträdande avdelningschefen Daniel Karfs, juristen Cecilia Norlander, processrådet Pär Magnusson och föredragande internationella handläggaren Emy Gustavsson deltagit.

.....  
Cecilia Tisell  
Beslutande

.....  
Emy Gustavsson  
Föredragande